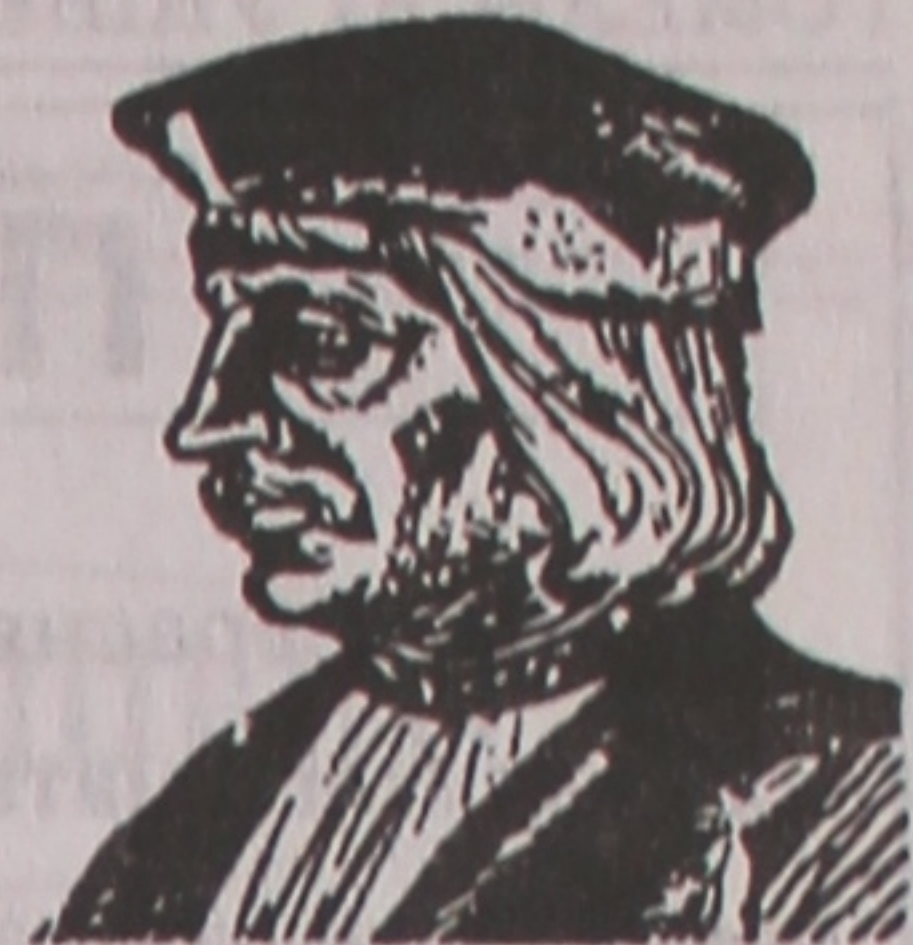

ГОМЕЛЬСКИ УНІВЕРСІТЭТ

№ 14 (896)

Аўторак, 3 кастрычніка 1995г.

Газета заснавана ў верасні 1969 года

Выходзіць два разы ў месяц

Цана дагаворная

СЁННЯ У НУМАРЫ:

- 1 ♦ Газета чакае падтрымкі. Навіны апошняга тыдня.
- 2 ♦ У памяць акадэміка.
- 3 ♦ Сорасаўскія гранты -- вучоным.
- 4 ♦ На прафілакторый не хапае сродкаў. Каму назначыць стыпендыю?
- 5 ♦ Кумір моладзі 60-х. 3 семінара па кіраванню стрэсам.
- 6 ♦ Уражанні аб паездцы ў Шатландыю.
- 7 ♦ Спыніць рост злачыннасці.
- 8 ♦ Спорт умацоўвае здароўе. Па запрашэнню італьянскіх альпіністаў.

НА САВЕЦЕ УНІВЕРСІТЭТА

28-га верасня адбылося пасяджэнне Савета універсітэта. Першым на парадку дня было выступленне першага прарэктара М.В.Селькіна. Міхаіл Васільевіч падвёў асноўныя вынікі работы універсітэта за 1994-95 навучальны год.

Адказны сакратар прыёмнай камісіі прафесар Д.Р.Лін далажыў аб выніках набору студэнтаў у бягучым годзе і задачах па прыёму першакурснікаў на наступны год.

Па інфармацыі вучонага сакратара Л.Я.Палякова зацверджаны план работы

Савета ГДУ на бягучы навучальны год.

Савет зацвердзіў імянных стыпендыяў і рэкамендаваў Атэстацыйнай калегіі Міністэрства адукацыі і навукі Рэспублікі Беларусь прысвоіць вучонае званне дацэнт старшаму выкладчыку гісторыка-юрыдычнага факультэта, кандыдату гістарычных навук І.В.Нямкевічу.

3 інфармацыяй аб канцэпцыі развіцця беларускай мовы ва ўмовах білінгвізму выступіў член міжведамаснай камісіі Міністэрства адукацыі і навукі Рэспублікі Беларусь прафесар У.В.Анічэнка.

ІМЯННЫЯ СТЫПЕНДЫЯТЫ

Па выніках летняй сесіі 1994-95 навучальнага года рашэннем Савета універсітэта ад 28-га верасня г.г. назначаны імянныя стыпендыі на першы семестр 1995-1996 навучальнага года

Імя Ф.Скарыны:

КРЭШЧЫК Людміле Уладзіміраўне -- студэнтцы V курса гісторыка-юрыдычнага факультэта.

КУРАШОВАЙ Таццяне Міхайлаўне -- студэнтцы IV курса эканамічнага факультэта.

КАБЯЛКА Вользе Фёдараўне -- студэнтцы IV курса факультэта фізічнай культуры.

Імя Я.Купалы:

КСЯНДЗОВАЙ Алене Уладзіміраўне -- студэнтцы III курса беларускага аддзялення філалагічнага факультэта.

Імя акад. О.Ю.Шмідта:

ГАПАНОВІЧУ Мікалаю Уладзіміравічу, **КАЗЛОВУ** Уладзіславу Валер'евічу -- студэнтам V курса.

ШПЫРКО Вользе Аляксееўне -- студэнтцы III курса /усе -- матэматычны факультэт/.

Імя акад. Ф.І.Фёдарова:

СУШКОВУ Сяргею Уладзіміравічу, **ШАБЛОЎСКАМУ** Яраславу Алегавічу -- студэнтам V курса фізічнага факультэта.

Дваццаць сёмы год выкладчыкі, супрацоўнікі і студэнты нашага універсітэта атрымоўваюць сваю газету. Яна знаёміць чытачоў з насычаным на падзеі, разнастайным жыццём шматтысячнага калектыву вядучай вышэйшай навучальнай установы Беларускага Палесся. І па паступаючых водгуках, яе чакаюць з цікавасцю. Многія з

ВЫПІСВАЙЦЕ СВАЮ ГАЗЕТУ

актыўных аўтараў "Гомельскага універсітэта" сталі вядомымі паэтамі, празаікамі, вучонымі. Спадзяемся, што так будзе і ў далейшым. Але для гэтага патрэбна, каб у цяжкіх эканамічных умовах наша газета, як кажуць, "выжыла". Тут многае залежыць ад адміністрацыі універсітэта,

якая пакуль што знаходзіла сродкі на фінансаванне свайго друкаванага выдання. Яны ж за апошнія гады сталі непамерна вялікімі. Таму памер падпісной сумы на яе можна лічыць сімвалічным -- усяго 5 тыс.руб. на вучэбны семестр. Гэта ў два з лішнім раза менш, чым кошт аднаго агульнага

сшытка.

Рэдакцыя просіць правесці падпіску на газету "Гомельскі універсітэт" у студэнцкіх групках, калектывах выкладчыкаў і супрацоўнікаў да 1-га лістапада 1995 г. і сабраныя грошы на прыходных ордэрах бухгалтэрыі здаць у касу ГДУ. Пасля гэтага квіткі за падпіску на газету прадставіць нашай рэдакцыі.

ПАМ'ЯЦІ ВЫДАТНАГА ВУЧОНАГА

21-га верасня г.г. споўнілася 90 гадоў з дня нараджэння славутага матэматыка-алгебраіста, акадэміка Акадэміі навук Беларусі, заслужанага дзеяча навукі нашай рэспублікі, доктара фізіка-матэматычных навук, прафесара С.А.Чуніхіна. Ён быў вучнем шырока вядомага савецкага палярніка і вучонага О.Ю.Шмідта. Юбілею і памяці Сяргея Антонавіча /памёр у 1985 г./ была прысвечана Міжнародная канферэнцыя "Алгебра і кібернетыка", якая працавала на працягу чатырох дзён. Яе арганізатарамі сталі Міністэрства адукацыі і навукі Рэспублікі Беларусь, Гомельскі дзяржаўны ўніверсітэт імя Ф.Скарыны, Беларускае агенцтва навукова-тэхнічнай і дзелавой інфармацыі /БелАНТДІ/.

Разам з беларускімі алгебраістамі ў канферэнцыі ўдзельнічалі вучоныя Расіі, Украіны, ЗША, Польшчы, сярод якіх было 28 дактароў навук. Яна адкрылася ў актавай зале Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта транспарту /былы БелПЧТ, пасля адкрыцця якога з 1953 года загадчыкам кафедры вышэйшай матэматыкі тут пачаў працаваць С.А.Чуніхін/.

Міжнародную канферэнцыю адкрыў старшыня яе аргкамітэта член-карэспандэнт АН Беларусі, доктар фізіка-матэматычных навук, прафесар Л.А.Шамяткоў -- адзін з першых і найбольш таленавітых аспірантаў Сяргея Антонавіча, які дастойна працягвае яго справу: з поспехам узначальвае цяпер гомельскую алгебраічную школу, дасягненні якой вядомы далёка за межамі Беларусі. Рэктар ГДУ раскажаў пра яркі жыццёвы і навукова-педагагічны шлях свайго настаўніка.

Самымі цёплым і ўдзячнымі словамі ўспамінаў С.А.Чуніхіна адзін з першых выпускнікоў БелПЧТА, цяпер рэктар БДУТА, доктар тэхнічных навук, прафесар, акадэмік транспартных акадэміі Расіі і Украіны П.С.Грунтоў. А дырэктар Інстытута механікі металапазімерных сістэм АНБ, доктар тэхнічных навук, член-карэспандэнт Акадэміі навук Беларусі Ю.М.Плескачэўскі ў сваім выступленні адзначыў, што адкрыццё іх інстытута, дасягненні якога цяпер цяжка пераацаніць, -- вынік вялікіх клопатаў і старанняў Сяргея Антонавіча, выдатнага вучонага-матэматыка і нястомнага арганізатара навукі.

Шмат добрых слоў пра С.А.Чуніхіна сказалі яго

былі аспіранты, а цяпер загадчык кафедры вышэйшай матэматыкі БДУТА прафесар С.А.Русакоў, дацэнт гэтай жа кафедры С.А.Сафонаў, дацэнт кафедры алгебры і геаметрыі ГДУ Л.Я.Палякоў, іншыя вучоныя. Ва ўрачыстай абстаноўцы на будынку /вул.Кірава, 32а/, дзе працяглы час працаваў акадэмік С.А.Чуніхін, у памяць аб ім адкрыта мемарыяльная дошка /на здымку/.

У першы дзень канферэнцыі дэманстраваліся праграмныя прадукты, распрацаваныя яе ўдзельнікамі, госці азнаёміліся з работай кафедр двух гомельскіх ўніверсітэтаў.

У наступныя дні канферэнцыя працягвала працаваць па пяці навуковых напрамках: алгебра; тэорыя аўтаматаў; матэматычнае мадэляванне; інфарматыка; эканоміка інфармацыйных тэхналогій. Тэзісы навуковых дакладаў і паведамленняў апублікаваны ў двух зборніках.

Пры падвядзенні вынікаў канферэнцыі размова ішла аб перспектывах развіцця алгебры і тэорыі лічбаў, а таксама кібернетыкі ў сучасных умовах.

Для ўдзельнікаў канферэнцыі была наладжана шырокая культурная праграма. Госці змаглі азнаёміцца з Гомелем, зрабілі экскурсію ў Веткаўскі музей народнай творчасці.

Аргкамітэт выказаў падзяку спонсарам -- БелАНТДІ, БелКсераксу і Фонду папярэцяцеляў Гомельскага дзяржаўнага ўніверсітэта за аказаную фінансавую дапамогу ў правядзенні Міжнароднай канферэнцыі матэматыкаў-алгебраістаў.

У.БАЛОГА.

Фота У.Чысціка.

НА СЕМІНАРЫ ФІЗІКАЎ

Польская Акадэмія навук і яе галіновыя інстытуты правялі ў мястэчку Вяла Вежа акустычны семінар. У ім удзельнічала 250 вучоных з Польшчы, ЗША, Германіі

і іншых краін. У беларускую дэлегацыю ўваходзіла 10 спецыялістаў. Сярод іх былі прарэктар нашага ўніверсітэта па навуковай рабоце прафесар А.М.Сердзюкоў і канды-

дат фізіка-матэматычных навук, вядучы навуковы супрацоўнік Г.С.Міцюрчыч, якія выступілі з навуковымі дакладамі.

ЛАЎРЭАТЫ СОРАСАЎСКАГА ФОНДУ

У наш ўніверсітэт прыйшла прыемная навіна. Адрозна чатыром яго вучоным прысуджаны гранты Беларускага Сорасаўскага фонду. Рэктар ГДУ член-карэспандэнт Акадэміі навук Беларусі Л.А.Шамяткоў і прарэктар па навуковай рабоце доктар фізіка-матэматычных навук А.М.Сердзюкоў удастоены ганаровых дыпламаў "Сорасаўскі прафесар", дэкан фізічнага факультэта І.В.Семчанка і С.Ф.Каморнікаў з кафедры алгебры і геаметрыі -- "Сорасаўскі дацэнт".

Зазначым, што з пяці гомельскіх ВНУ такой высокай адзнакі заслужылі толькі вучоныя нашага ўніверсітэта.

Сорасаўскі грант прысуджаны і былому аспіранту прафесара Л.А.Шамяткова, цяпер дацэнту кафедры вышэйшай матэматыкі Віцебскага дзяржаўнага педагагічнага ўніверсітэта М.Ц.Вараб'ёву.

Сёння павінна адбыцца ўрачыстае ўручэнне нашым вучоным дыпламаў Сорасаўскага фонду.

НА ГРАНТЫ "СОРАСАЎСКІЯ ДАЦЭНТЫ" аб'яўлены конкурс

Міжнародная Сорасаўская праграма адукацыі ў галіне дакладных навук /ISSEP/ у Беларусі аб'яўляе конкурс на атрыманне гранта "Сорасаўскі дацэнт" тымі выкладчыкамі вышэйшай школы, якія дабіліся высокіх паказчыкаў у навучанні студэнтаў па спецыяльнасцях матэматыка, фізіка, хімія, біялогія, навукі аб Зямлі.

Грант Сорасаўскага дацэнта будзе выдзяляцца тэрмінам на 10 месяцаў у размеры 150 долараў ЗША штомесячна. Усяго на Рэспубліку Беларусь выдзяляцца 18 грантаў.

Абавязковымі ўмовамі для ўдзелу ў конкурсе з'яўляюцца:

-- наяўнасць ступені кандыдата або доктара навук і работа ў вышэйшай навучальнай установе на пасадзе дацэнта /прадстаўляецца

копія атэстата дацэнта і даведка аб займаемай пасадзе/;

-- наяўнасць не менш трох публікацый на працягу апошніх пяці гадоў: артыкулаў у афіцыйных рэфэрруемых часопісах /са спісам часопісаў можна азнаёміцца ў навуковым аддзеле ГДУ/ або ў замежных перыядычных выданнях /выключаючы тэзісы дакладаў на канферэнцыях/, кніг па спецыяльнасці, манаграфій, метадычных дапаможнікаў;

-- чытанне асноўных лекцыйных курсаў па фізіцы, матэматыцы, хіміі, біялогіі, навукі аб Зямлі або вядзенне практыкумаў і семінараў для студэнтаў ВНУ/у сукупнасці не менш васьмі акадэмічных гадаў у тыдзень на працягу апошніх пяці гадоў/.

Тыя, хто адпавядае гэтым патрабаванням, могуць запоўніць анкету /з

У прафкоме студэнтаў

НОВЫ НАМЕСНІК СТАРШЫНІ

Як вядома, мінулым летам прафкома трэба было выбраць заўчасна пайшоў з жыцця Яўген Пышняк, які працаваў намеснікам старшыні прафкома студэнтаў. Але жыццё, як вядома, не стаіць на месцы, нягледзячы ні на якія сумныя акалічнасці. Спраў у студэнцкім прафкоме заўсёды шмат і выконваць штодзённую работу неабходна ў тэрмін. Так, у бягучым месяцы пройдзе прафсаюзная справаздачна-выбарная кампанія на факультэтах ГДУ. На пасаду намесніка старшыні прафкома трэба было выбраць чалавека не менш дзелавага, ініцыятыўнага, сумленнага. Таму на чарговым пасяджэнні прафкома яго члены аднагалосна назвалі кандыдатуру Біран Святланы, студэнткі 4-га курса геолога-геаграфічнага факультэта. Яна і раней актыўна займалася прафсаюзнай работай, з'яўляецца таксама членам Рэспубліканскага камітэта прафсаюза работнікаў адукацыі і навукі.

-- ацэнка студэнтамі лекцый, семінараў, практыкумаў /апытанні будучыя праведзены супрацоўнікамі ISSEP без удзелу саіскальніка/;

-- атрыманне грантаў на даследчую або педагагічную дзейнасць ад афіцыйных і міжнародных фондаў;

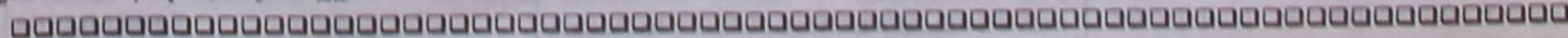
-- дзяржаўныя і міжнародныя прэміі за падручнікі для школ або ВНУ, за навуковую або педагагічную дзейнасць;

-- індэкс цытавання работ кандыдата;

-- удзел у міжнародных канферэнцыях і нарадах з дакладамі.

Рашэнне аб прысваенні грантаў будзе прынята Міжнародным праўленнем Праграмы, выплата грантаў будзе ажыццяўляцца кожны квартал, пачынаючы з 1 верасня 1995 года.

За ўсімі даведкамі звяртацца ў навуковы аддзел ГДУ.

ПРАФСАЮЗЫ СТАЛІ НА АБАРОНУ ПРАВОЎ СТУДЭНТАЎ. ПРЭЗІДЭНТ АДНЁСЯ ДА ГЭТАГА З УВАГАЙ. АЛЕ АБ МАРЫ ПРА "ТРОЙКУ" МОЖНА ЗАБЫЦЬ.

Паведамленне, якое прамільгнула ў сродках масавай інфармацыі на гэтым тыдні, сур'ёзна ўсхвалявала самую, як лічыцца, бесклапотную частку насельніцтва - студэнцтва. Карэспандэнт Белінфарма паведаміла аб тым, што па звестках Міністэрства адукацыі і навукі, з 1 кастрычніка студэнты, якія вучацца з "тройкамі", стыпендыі атрымліваць не будуць. Гэта вестка сама па сабе была не новая, але многіх здзівіла і ўстрымоўвала дата -- чаму не пасля зімовай сесіі, калі ўжо будзем старацца не атрымаць тую "тройку", каб атрымаць грошы?

Я вырашыла даведацца, як рэагавала на пастанову аб выплаце стыпендыі толькі тым, хто паспявае на "добра" і "выдатна", арганізацыя, якая павінна абараняць нашыя правы, - прафсаюз. Вось што паведаміла мне Тамара ЧОБАТАВА -- старшыня Беларускага рэспубліканскага камітэта прафсаюза работнікаў адукацыі і навукі:

-- 15 верасня Прэзідэнт сустракаўся з прэзідыумам Федэрацыі прафсаюзаў. Гаварылі пра самыя набылыя праблемы. Калі было дадзена слова мне -- я адразу стала гаварыць аб тых наступствах, якія могуць быць пры рэалізацыі вядомых указаў аб забеспячэнні. Асабліваю ўвагу я ўдзяліла пытанню аб студэнтах. У студэнцкім асяроддзі неспакойна, яны ні маральна, ні матэрыяльна не гатовы да гэтага ўдару. Па выніках летняй сесіі стыпендыя была назначана ўсім, хто здаў яе без "двоек". У Законе аб адукацыі сказана, што права на сты-

пендыю маюць тыя, хто "паспяхова паспяваюць". Студэнты- "троечнікі" таксама адносяцца да гэтай катэгорыі. На "4" і "5" вучацца зараз 45 працэнтаў ад агульнай колькасці студэнтаў, а 18-20 працэнтаў маюць усяго адну "тройку". І яшчэ невядома, па якіх прычынах гэта "тройка" была атрымана -- тут можа быць і стан здароўя, і нейкія нюансы ў адносінах з выкладчыкам. Да таго ж, ёсць студэнцкія сем'і, якія таксама маюць па адной-дзве "тройки". Карацей, пакінуць знянацку без стыпендыі палову ўсіх студэнтаў мы лічым недапушчальным. Аб гэтым і было сказана Прэзідэнту.

Патрабаванні адмяніць указ аб стыпендыяльным забеспячэнні не было, але мы прапанавалі рэалізацыю гэтага ўказа ўпарадкаваць: захаваць стыпендыю па выніках летняй сесіі для ўсіх студэнтаў да зімнай сесіі, якую маладыя людзі будуць здаваць, ужо канкрэтна ведаючы, чым пагражае ім

"тройка". Акрамя таго, было прапанавана захаваць студэнтам усе льготы, асабліва студэнтам-сіротам, а таксама з наступнага года захаваць 75 працэнтаў стыпендыяльнага фонду ад агульнай колькасці студэнтаў, каб можна было аказаць матэрыяльную дапамогу тым, хто мае ў гэтым патрэбу, і нават плаціць стыпендыю тым, хто мае толькі адну "тройку".

Прэзідэнт вельмі ўважліва аднёсся да пастаўленага пытання, адзначыўшы, што "студэнт з адной "тройкай" -- гэта яшчэ не горшы студэнт і не горшы спецыяліст". Ён даў даручэнне сваёй службе ў супрацоўніцтве з прафсаюзамі разгледзець гэтыя пытанні больш падрабязна. Акрамя таго, у пратаколе па выніках сустрэчы, які быў падрыхтаваны па даручэнню Прэзідэнта, адна з пазіцый датычыць менавіта таго, што было сказана вышэй, - захавання стыпендыяльнага забеспячэння да лютага, захаванне стыпендыяльнага фонду і льгот. Гэты пратакол ужо завізіравалі старшыня Федэрацыі прафсаюзаў, міністр працы і віцэ-прэм'ер. Пасля таго як яго падпішуць прэм'ер-міністр і Прэзідэнт, будуць прыняты адпаведныя

палажэнні. Мы спадзяемся, што тады ўсё стане ясна.

Што датычыцца інфармацыі аб тым, што стыпендыі не будуць выплачвацца "троечнікам" ужо з кастрычніка, то яна не мае пад сабой ніякага грунту. Я размаўляла з міністрам адукацыі і навукі Васілём СТРАЖАВЫМ. Ён сказаў, што пазіцыя Міністэрства па гэтым пытанні цалкам супадае з пазіцыяй прафсаюзаў. Адпаведныя прапановы Міністэрства адукацыі знаходзяцца ў Міністэрстве фінансаў. Ніякіх дакументаў адтуль атрымана не было.

Таму інфармацыя, якая была дадзена супрацоўнікам Міністэрства, не кампетэнтным у гэтых пытаннях, карэспандэнту Белінфарма, нічым не абвяргаецца, але і пацвярджэнняў ёй няма.

Карацей, у студэнтаў ёсць рэальныя падставы спадзявацца на тое, што да наступнай сесіі стыпендыю атрымаюць усе. А з надыходам сесіі, як заўсёды, прыдзецца спадзявацца на ўдачу. Мары аб заветнай "тройцы", нягледзячы на тое, што за студэнцтва заступіўся прафсаюз і з гэтым пытаннем паабяцаў разабрацца Прэзідэнт, прыдзецца ўсё ж адкінуць.

Алена ЛЯЎКОВІЧ.
("Звязда" за 27 верасня).

УНІВЕРСИТЭЦКАЯ ЗДРАЎНІЦА -- У ПРАСТОІ

харчаванне рабілі сваю справу -- без адрыву ад вучобы студэнты падмацоўвалі свае сілы.

Аднак у апошні час і тут узнікла праблема: з-за адсутнасці фінансавання ўніверсітэцкага здраўніца з мая, на працягу верасня і да сённяшняга дня знаходзіцца, як кажуць, у прастоі: не праводзіўся набор студэнтаў, выкладчыкаў і супрацоўнікаў для лячэння і аздараўлення. А жадаючых набралася б нямала, калі ўлічыць што стыпендыі, зарплаты наўрад ці хоціць на месяц, каб нармальна харчавацца, ды і на якія-не-

будзь лекі, калі, не дай Божа, падвядзе здароўе.

Такая сітуацыя склалася з-за таго, што з ліпеня мінулага года сацыяльнае страхаванне перададзена ў бюджэт рэспублікі. А ён, як вядома, з невялікімі дзіркамі.

Калектыў санаторыя-прафілакторыя жыве надзеяй на хуткае выкананне абяцанняў выдзеліць сродкі, але, як гаворыцца ў той прымаўцы, "абяцанага тры гады чакаюць..."

Т.НІКАЛАЕВА.

ВЫ ЖАДАЕЦЕ ДАСЯГНУЦЬ ДУШЭЎНАЙ РАЎНАВАГІ? УСЁ Ў ВАШЫХ СІЛАХ

Пры Гомельскім інстытуце ўдасканалення настаўнікаў праходзіў семінар-практыкум па кіраванню стрэсам. Праводзілі яго спецыялісты міжнароднага ўзроўню -- Брам і Мета Бакеры /Нідэрланды/, якія атрымалі высокую адзнаку ў такіх фірм як "Філіпс", "IBM" і інш.

Арганізацыя семінара пераўзышла ўсе чаканні: ад тэхнічнага боку справы да бія-энергетычных практыкаванняў. Кожны адчуў, што ён тут -- самая галоўная персана. Бакеры далі нам пачуццё агульнага дома. Усім імпаніравалі духоўная глыбіня і абаяльнасць розуму Б.Бакера ў такой актуальнай праблеме як траўматычны стрэс.

Стрэс -- частка нашага жыцця. Наш звычайны дзень -- гэта мноства праблем. Мы стараемся не думаць аб дрэнным, але неспакойныя думкі самі "лезуць" нам у галаву. Што ж

выклікае стрэсавую сітуацыю? Нашы ўстаноўкі, чаканні і ацэнкі. Існуюць фізічная і псіхалагічная пагрозы, якія ўплываюць на наша здароўе. Мы стараемся пазбягаць непрыемнасцей, абыходзім вострыя вуглы, "не бярэм да сэрца" або ідзем напрам. Псіхалагі падобную рэакцыю называюць "барацьба-уцёкі". Фізічных пагроз не так шмат у нашым жыцці, а воль псіхалагічны дыскамфорт дае аб сабе ведаць заўсёды. І тут мы выкарыстоўваем тую ж накатаную дарожку -- уцякаем. А можна паступаць інакш? Пры няўдалым пераадоленні жыццёвых крызісаў супраціўляльнасць арганізма зніжаецца, гавораць медыкі і псіхалагі. Рацыянальна-эматыўная тэрапія (заснавальнік А.Эліс), якой займаюцца Бакеры ўжо 15 гадоў, дае гэты ключ. Часам да

гэтага ўзроўню разумення людзі ідуць гадамі, праз балота адчужэння ад свету, уласныя памылковыя пачуцці, неспакой і трывогі. І не праяўляюць настойлівасці ў нялёгкай працы, якая звычайна патрабуецца для таго, каб змяніць сябе.

Псіхалагі не лічаць, што траўматычны стрэс можа быць вылечаны ў ходзе тыднёвага семінара. Але гэтыя веды могуць быць выкарыстаны як рухавік працэсу, у якім людзі дапамагаюць сабе, а таксама адзін аднаму па пераадоленню стрэсу.

Калі вас зацікавіў семінар-практыкум па кіраванню стрэсам, за даведкамі звяртайцеся па тэл.: 44-56-14 у Цэнтр псіхалагічнай дапамогі.

І.ГОЛІК,
псіхалаг.

У СВЕЦЕ КНІГ

ДЗІЎНАЯ МАЎНА "ВЯЛІКАЙ КАМЕТАЙ" ...

філасофскімі праблемамі і ідэямі хіпі таго часу, складаным псіхалагічным светам духоўных лідэраў моладзі. У адрозненні ад многіх іншых выданняў, гэта кніга напісана /а дакладней будзе сказаць - перакладзена/ прыгожай пазычнай мовай, вобразнай і красамоўнай. Гэта ўдвая каштоўна для спасціжэння складанасці філасофіі Джыма Морысана -- асобы яркай, неардынарнай і супярэчлівай, якая выклікала страх і непрыязнасць амерыканскага абывацеля амаль да пачатку 70-х гадоў. І па сённяшні дзень фігура Морысана прадстаўляе сабой сімвал маладзёжнага пратэсту. Яшчэ б! Сын контрадмірала ваенна-марскага флоту ЗША, які парваў са сваёй сям'ёй дзеля творчасці і рок-музыкі! Кніга прысвечана даследаванню феномена Джыма Морысана, станаўленню і развіццю яго таленту, апісанню жыццёвага шляху. Вось як гаворыць аб Морысане яго былы калега па групе, клавішнік Рэй Манзарк: "Морысан -- гэта ва-

жак, які вядзе за сабой, а мы даем яму неабходную энергію, гэту гіпнатычную энергію -- заварожваючы пачуццёвы рытм, які змянімымі пальцамі ахоплівае ваша цела, а Морысан авалодвае вашым розумам. І калі гэта ўдаецца, Джым знікае, і з'яўляецца медыум. Публіка прыходзіць для таго, каб паддацца гэтаму гіпнозу".

Кніга цікавая тым, што складзена з некалькіх раздзелаў, у якіх не толькі апісваецца жыццё Джыма, але і ўключае ў сябе пераклад кнігі самога Морысана "Багі", поўную дыскаграфію, фільмаграфію і бібліяграфію, прыводзяцца выказванні людзей, якія ведалі Джыма Морысана...

Апісваючы жыццё спевака, аўтары змаглі ўстрымацца ад ацэнкі тых або іншых падзей і фактаў, пакінуўшы, такім чынам, гэта права за чытачом: кожны мае цудоўную здольнасць па-свойму трактаваць і тлумачыць апісванае. Няма адказу і на, здавалася б, галоўнае пытанне, дзеля чаго

і стваралася гэта кніга. Дык хто ж ён -- Джым Морысан? Паэт? Музыкант? Хуліган? Чарадзей? Бог? Бадай, на гэтыя пытанні лепш адказаў ён сам: "Я бачу сябе... вялікай каметай, зоркай, якая ляціць. Усе спыняюцца, паказваюць пальцам і шэпчуць у здзіўленні: "Паглядзіце на гэта!" А потым -- ф'юць, -- і мяне ўжо няма... і больш яны ніколі не ўбачаць нічога падобнага... і ніколі не змогуць мяне забыць -- ніколі!"

П.БЕСЯЦКІ,
вядучы рубрыкі "Лідэр".

Вялікае дзякуй аўтару выказвае Даймонду за прадстаўленне матэрыялаў.

Нагадваем нашым чытачам, што яны могуць падаваць свае заяўкі на публікацыю матэрыялаў аб той ці іншай замежнай або айчыннай групе, асобных спеваках вядучаму рубрыкі -- асістэнту кафедры рускай літаратуры Паўлу Бесяцкаму асабіста або на тэлефоне 56-32-40.

У адным з папярэдніх нумароў нашай газеты расказвалася аб удзеле ўніверсітэцкай харавой капэлы "Дзянніца" у міжнародным маладзёжным фестывалі, які праходзіў у жніўні ў г.Абердзіне. Сёння мы працягваем публікацыю аб паездцы гомельскіх самадзейных выканаўцаў у далёкую Шатландыю.

...Абяцанні шафёраў аўтобуса, на якім мы адпраўляліся ў падарожжа, былі вельмі абнадзейваючымі: у дарозе нас чакаюць камфортныя ўмовы — аўтобус з кандыцыянерам, туалетам, гарачай вадой для прыгатавання кавы, чаю і г.д. Але, на жаль, на справе ўсё было крыху інакш. Карыстацца такімі выгодамі нам дазволілі толькі тады, калі праязджалі па тэрыторыі Еўропы, а не на дарогах сваёй краіны.

Першы прыпынак — на заходняй граніцы Беларусі. Праехалі мост праз р.Мухавец, начны горад Брэст і сталі ў чаргу на агляд. Усе гэтыя працэдурныя непрыемныя, няветлівыя, зневажальныя. Ды і што можна вытрасці з сумкі харыста, у якога ў дэкларацыі 10 долараў і 20 марак?

Перасеклі граніцу Польшчы і ідзем з хуткасцю 70-80 км у гадзіну. Дарогі Польшчы падобныя на Прыбалтыку, на

проблемы: акрамя працягласці ўсіх аперацый, звязаных з асаблівасцямі афармлення такіх груп, як наша, дзейнічаюць новыя законы перасячэн-

ДАРОЖНЫЯ ЗАМАЛЁКІ

МЫ УБАЧЫЛІ ЕЎРОПУ

ня гэтай граніцы беларусамі, што абышлося нам у непрадбачаныя расходы — 600 долараў ЗША.

І зноў у дарогу. Хутка едзем на Берлін, уважліва сочым па баках, аднак многія ўжо страцілі цікавасць і з задавальненнем пасаваюць у дамашнія дыванныя падушчкі. Добра, што мы іх узялі разам з коўдрамі. Гэта так спатрэбілася! На асляпляльна ззяючай

часцей за ўсё белая з пластыку або плеценая з лазы.

Выбраўшыся з пробак з дапамогай паліцэйскіх, едзем далей па дарогах Германіі на Магдэбург. Горад не бачылі, толькі здалёк віднеліся пасяленні рурскіх шахцёраў. Гэтыя карціны з чатырох колераў як раз падыходзяць для акадэмічных габеленаў — блакітнае неба, зялёныя і жоўта-зялёныя палі і пагоркі, чырвоныя чарапічныя дахі.

Увечары былі ў порце Ратэрдама. Начавалі на траве пад адкрытым небам. Раніцай дружна схадзілі на бераг мора на зарадку. Прайшлі мытны агляд, і неўзабаве былі на палубе парома "Каралева Беатрыс". Дзяцей пры ўваходзе на яго сустракае заказны клоун у сабо і чорным касцюме і капелюшы, кожнаму малому ён надзімае шарык, які ў яго спрытных руках ператвараецца ў зялёнага кракадзіла або труса, а каля яго ног на вяроўцы рухаецца кракадзільчык з крыльцамі, нечым падобны на нашага дракона. Чакаем сустрэчы з туманным Альбіёнам, але туману няма. Паўсюдна ў Еўропе ў той час пякло сонца і тэмпература паветра дасягала +28°. На пароме ёсць усё! Не толькі разнастайныя па выгледу і кошту каюты і залы для пасажыраў з месцамі, але і для тых, хто месца не мае, а яму неабходна са сваім веласіпедам трапіць у Англію. Таму ён можа проста ляжаць на падлозе ў зале чакання або на палубе ў шээлонгу.

Ну вось і прыехалі-прыплылі ў Англію. На мытні ўсе занесены ў камп'ютэр паіменна на тэрмін знаходжання. Шукаем дарогу на Абердзін. Усе ўключыліся ў пошукі. Шафёры ні разу не былі на востраве Вялікабрытанія, што нам і дазволіла добра пазнаёміцца з яго пейзажамі і асаблівасцямі ландшафтаў: з-за памылкі шафёраў мы паехалі не па правай і прамой дарозе ў Шатландыю, а па левай. Гэта падоўжыла наш шлях, і мы ўбачылі ва ўсёй прыгажосці Пенінскія горы і старажытныя замкі пад Глазга.

Нарэшце звярнулі на правільную дарогу, даехалі да Абердзіна, да ўніверсітэцкага гарадка. Тут прывялі сябе ў парадак пасля доўгага падарожжа, павячэралі і ў нас пачалася рэпетыцыя. Бо наперадзе чакаў фестываль!

Э.ЛІЗАРВА, альт капэлы "Дзянніца".

На здымку: краявіды Шатландыі.

МОЛАДЗЬ І ЗЛАЧЫННАСЦЬ

не ў ладах з законам і студэнты

Мы шмат гаворым аб тым, які цяжкі ў нас зараз час, якая нестабільная эканамічная сітуацыя, і не менш часта ўспамінаем крымінальную: колькі адбываецца злачынстваў, усё часцей размова заходзіць і аб амаладзённых злачыннасці. Якую газету не адкрыць, абавязкова ўбачыш артыкул, у якім "дрэнныя", "цяжкія" падлеткі крадуць, рабуюць, забіваюць...

Але сёння нам хацелася б пагаварыць аб крымінагеннай сітуацыі сярод студэнцтва, у прыватнасці, сярод студэнтаў нашага ўніверсітэта.

Нагадайце, напэўна, кожны з вас быў ахвярай кішэнных злодзеяў. Няхай у тым кашальку і было ўсяго пару тысяч /рэшткі стыпендыі/ і студэнцкі білет, але ўсё роўна крыўдна. А хтосьці можа нагадаць сітуацыі і больш крутыя: у кагосьці абрабавалі кватэру, кагосьці распранулі літаральна каля ўласнага пад'езда.

Так, мы абсалютна згодны, што часам мы становімся ахвярай выпадку, але часцей за ўсё мы самі, няхай нават і не ўсведамляючы таго, сваімі паводзінамі правакуем здзяйсненне злачынства і пры гэтым самі ж становімся яго ахвярай.

Як жа гэта можа быць? — спытаеце вы. Вельмі проста. Нагадайце кола сваіх "знаёмых". Нагадалі? А цяпер падумайце, ці добра вы іх ведаеце? На столькі добра, каб бязбоязна ўпусціць іх у свой дом? Як кажуць англічане: "Мой дом — мая крэпасць" — перад кім жа вы адкрываеце яе вароты?

А каб дапамагчы вам, прывядзем некалькі выпадкаў з судовай практыкі.

Справа першая: два аспіранты ГДУ запрашаюць да сябе на кватэру дзвюх непаўналетніх дзяўчат, запрашаюць не раз і не два. Спачатку ўсё добра: рабяты весела праводзяць час, і дзяўчаты ўсім задаволены. Усё было добра і нішто не прадказвала бяды і ў чарговы такі ж вечар, але...

Крыху забягаючы наперад, можам адразу сказаць, што для дзяўчат усё скончылася даволі сумна: яны вымушаны даваць паказанні ў судзе ў якасці абвінавачваемых.

На ваша законнае пытанне: што ж адбылося? адкажам: дзяўчаты, напэўна, падумаўшы, што несправядліва, калі ў адных ёсць усё, а ў другіх практычна нічога, і, "параіўшыся" з трыма сваімі знаёмымі /усе трое раней судзімыя/, вырашылі ўсталяваць "справядлівасць".

Вечарам, калі яны прыйшлі ў госці да нашых аспірантаў, крыху паразмаўлялі, а затым дзяўчаты прапанавалі "працягнуць размову за бутэлькай". Як вы здагадаліся, размова ішла не аб газіраванай вадзе. Іх прапанова была сустрэта з энтузіязмам, і яны адправіліся на кухню рыхтаваць закуску. А далей усё было як у кіно: дзяўчаты падліваюць у чаркі гаспадароў клафелін... Прачнуўшыся ад салодкіх сноў, аспіранты сутыкнуліся з горкай рэчаіснасцю: з кватэры "таямнічым чынам" зніклі не толькі начныя госці, але і рэчы на суму больш чым 12 млн.руб.

Чым закончыцца гэта гісторыя, пакуль невядома, справа яшчэ знаходзіцца на разглядзе ў судзе.

А вось другая гісторыя мае сваё лагічнае завяршэнне. Па сутнасці яна чымсьці падобная на папярэднюю, але калі там на 50% вінаватыя самі гаспадары, то тут віна, як нам здаецца, кладзецца на плечы доблесных вартавых нашых інтэрнатаў — вахцёраў: каго і да каго яны прапускаюць; не заўсёды спытаюць пра дакументы і рэгіструючы наведвальнікаў.

Некаторыя, магчыма, абурацца: зноў бюракратыя, каму гэта патрэбна? Аказваецца трэба і, перш за ўсё, вам, дарагія студэнты, для вашага ж спакою.

А цяпер пасля невялікай прадмовы прыйдзем да самой справы.

Справа другая: у інтэрнат па вул. П.Броўкі наведваюцца два госці /абодва раней судзімыя/. Прыходзяць яны не проста так, а з канкрэтнай мэтай: спаганяць картачны доўг са студэнтаў, якія тут пражываюць. Але, магчыма, ад нудоты або для таго, каб паказаць якія яны "крутыя", вырашылі "разабрацца" з адным з гаспадароў пакоя, у якім жылі даўжнікі, паколькі самі даўжнікі былі на вечарынцы, а шукаць іх "крутыя рабяты" паленаваліся. "Разборкі", канешне ж, закончыліся бойкай і таямнічым знікненнем бумажніка, які не належыць даўжнікам, з сумай грошай, якая перавышае доўг разы ў два. Украдзена была таксама і пара кухонных нажоў.

Крэдыторы вінаватымі сябе не прызналі нават на судзе, але тым не менш суд прыгаварыў абодвух да 6

гадоў пазбаўлення волі ў ВПК строгага рэжыму з канфіскацыяй маёмасці.

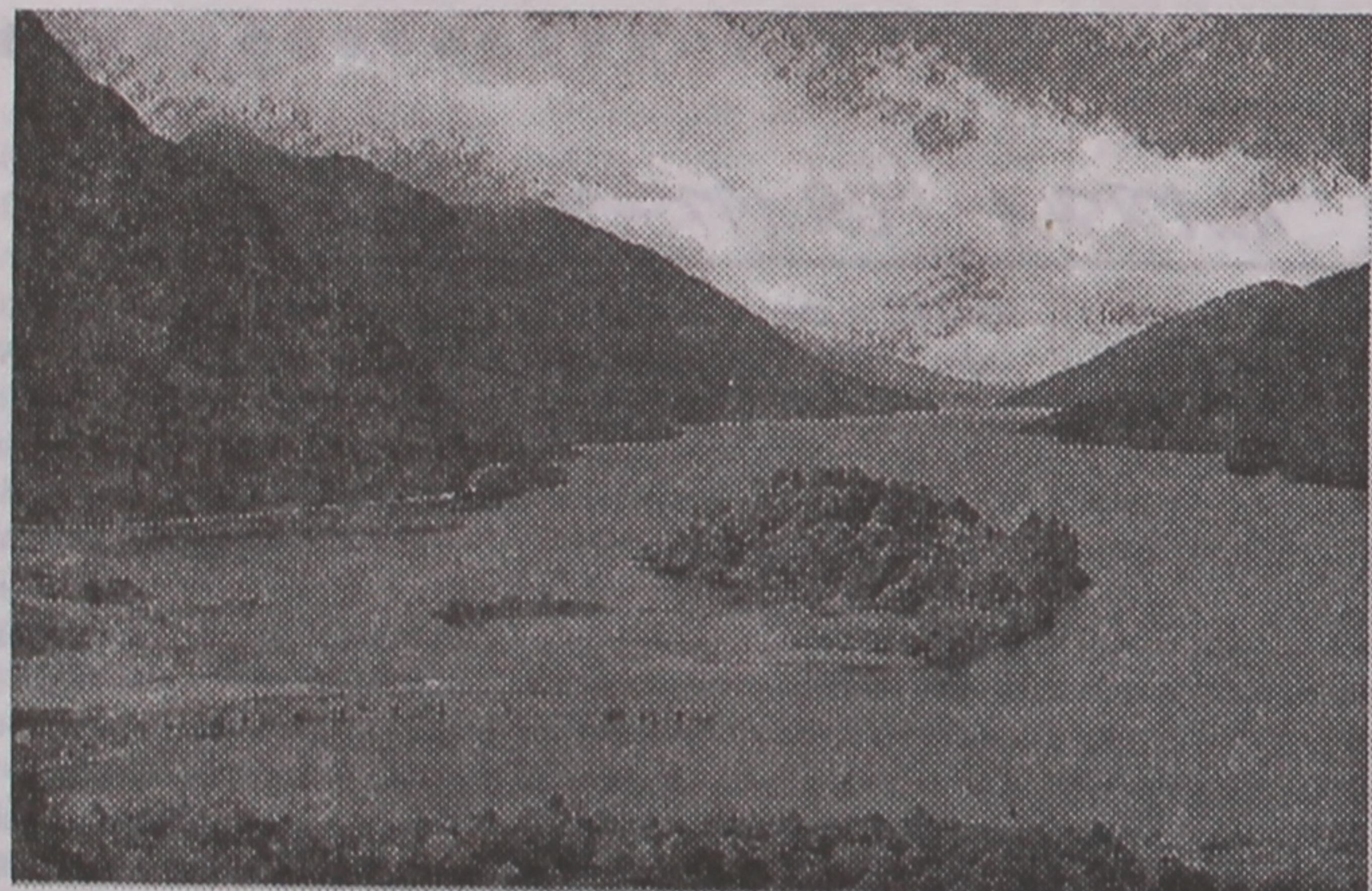
Спадзяемся, што гэтыя дзве гісторыі не толькі "прыемна" паказыталі нервы і дадалі адрэналіну ў крыві, але і ўпэўнілі вас у тым, што трэба ўсё ж больш уважліва глядзець на сваіх знаёмых. Згадзіцеся, што ва ўніверсітэце доўга не сціхаюць размовы, калі даведваюцца, што хтосьці стаў ахвярай злачынцы, але гэта ўжо сапраўднае ЧП, калі да крымінальнай адказнасці прыцягваецца наш студэнт. На шчасце, гэта адбываецца не так ужо і часта і ў апошні час асноўным па адной катэгорыі спраў: парушэнне ўстаноўленага парадку правядзення валютных аперацый — гэта датычыцца крымінальнай адказнасці, што сустракаецца не так ужо і часта як адміністрацыйная адказнасць за тыя ж дзеянні або парушэнне парадку прадпрымальніцкай дзейнасці /гандаль без ліцэнзій, гандаль ва неўстаноўленых месцах і г.д./ Да крымінальнай адказнасці прыцягваюцца толькі тады, калі чалавек на працягу года з дня накладання на яго адміністрацыйнага спагнання здзейсніць аналагічнае правапарушэнне.

Так, напрыклад, у мінулым годзе студэнт геалага-геаграфічнага факультэта нашага ўніверсітэта быў прыцягнуты да крымінальнай адказнасці за парушэнне ўстаноўленага парадку правядзення валютных аперацый. Суд вызначыў яму за гэта пакаранне — штраф 3 млн.руб. Як кажуць, "отделался лёгким испугом".

Але што нам падалося цікавым у гэтай справе, дык гэта падшытая да яе характарыстыка студэнта: добра вучыцца, карыстаецца павагай таварышаў, мае грамадзянскае нагурузку, актыўна ўдзельнічае ў грамадскім жыцці ўніверсітэта. Хочацца ва ўсё гэта верыць, асабліва ў сэнсе актыўнасці і павагі.

Так што хоць і прыбыльная гэта справа, але раз на раз не прыходзіцца і лепш, як нам здаецца, не сумяшчаць несумяшчальнае — вучобу і здабычу грошай, ўніверсітэт і камерцыю, асабліва калі апошняя звязана з парушэннем закона.

С.ЖАГОРАЎ,
ст. выкладчык кафедры
правазнаўства.
А.КАДОЛ,
студэнтка III курса гісторыка-
юрыдычнага факультэта.

прыгарадныя дачы г.Калінінграда. Часта, але не ва ўсіх — кветкі на балконах і вокнах, у асноўным гэта наша славуцая герань. Па дарогах там часта сустракаліся на здзіўленне прыгожыя гандлёвыя кропкі, у якіх прадавалася кераміка — ад пахавальных прадметаў да розных статуэтак і лялек.

Варшава здалася падобнай адразу на некалькі вядомых гарадоў: Гродна, Талін, Вільнюс, Львоў. Тут толькі значна больш месцаў для цікавага, культурнага адпачынку — выстаўкі, бары, стадыёны, корты, не кажучы ўжо пра шматлікія храмы, касцёлы, тэатры. Вельмі шмат рэкламных плакатаў аб навінках ў жыцці розных краін, аб фестывалях, канцэртах і новых таварах.

На граніцы з Германіяй — новыя

стаянцы пад Берлінам — усе выдатныя паслугі, але яны платныя і таму недаступныя бедным пілігрымам!

Хутка едзем на Магдэбург, але... Пробкі на дарогах Германіі! У адной з іх мы прабілі больш дзвюх гадзін. Але гэта дапамагло нам не толькі добра вывучыць прыроду ўздоўж аўтабана, але і паназіраць за жыццём простых немцаў паблізу гэтых магутных магістраляў. У густых зарасніках, без усякай агароджы бачым невялікія ўчасткі дагледжанай зямлі з кустамі руж і дываном з розных квітнеючых раслін, акуратныя домікі з размешчанымі ў трох узроўнях гаспадарчымі і жыллёвымі памяшканнямі. Перад домамікамі на свежым паветры месцы для вячэрняга чаю і прыёму гасцей. Мэбля

"ЛУЧШЕ ГОР МОГУТ БЫТЬ ТОЛЬКО ГОРЫ..."

У канцы лета -- пачатку верасня спартыўная група з Гомельскага альпінісцкага клуба "Спартак" па запрашэнню CAI (CLUB ALPINO ITALIANO) г.Турына пабывала ў італьянскіх Альпах і зрабіла ўзыходжанне на вышэйшую кропку Еўропы -- Манблан /4810 м/. Падарожжа прайшло ў тры этапы: дарога з Гомеля ў горы Італіі; падрыхтоўка, узыходжанне на вяршыню Манблан і спуск; вяртанне з Італіі ў Гомель (па шляху тры экскурсіі: Бард, Верона і Венецыя/.

Увесь шлях туды і назад /усяго амаль 6 тыс.км/ быў пераадолены на дзвюх легкавых аўтамабілях -- "Жыгулях". У падарожжы прымалі ўдзел 8 чалавек: В.Отчык -- кіраўнік, майстры спорту -- В.Церашкавец, А.Салавей, кандыдаты ў майстры спорту -- А.Церашкавец, М.Ліхашапка, А.Дзямідаў, У.Сідараў і аўтар гэтых радкоў.

Узышлі на вяршыню Отчык, Салавей, Дзямідаў, Сідараў і браты

Васіль і Аляксандр Церашкаўцы.
У.ЧЫСЦІК,
супрацоўнік універсітэта.

На здымку: у альпінісцкім лагера на вышыні 1700 м.

Фота аўтара.

СВЯТА ЗДАРОЎЯ

16 верасня на стадыёне нашага універсітэта праведзена свята здароўя. У ім прыняло ўдзел каля 150 чалавек.

У жаночай эстафеце 5x300 м перамагла каманда філалагічнага факультэта. Яе вынік -- 4.49,0. Усяго толькі 1 сек. прайграла ёй другая каманда гэтага ж факультэта. Трэцімі былі лёгкаатлеты матэматычнага факультэта таксама з нязначным адставаннем -- 4.52,0.

У аналагічнай эстафеце сярод мужчын лепшы вынік у эканамістаў -- 3.49,0. 6 сек. уступілі ім матэматыкі, ад якіх з такім жа інтэрвалам фінішавалі лёгкаатлеты фізічнага факультэта.

Пры падцягванні на перакладзіне аднолькавы вынік -- па 25 разоў -- паказалі Аляксандр Сідзельнік з эканамічнага і Максім Піцельмахаў з матэматычнага факультэтаў. Трэцяе месца -- у Вале-

рыя Сярожкіна з гісторыка-юрыдычнага факультэта. Ён падцягнуўся 23 разы.

Пры падняцці тулава сярод жанчын не аказалася канкурэнтка у Таццяны Бабарыкінай з геалага-геаграфічнага факультэта -- 100 разоў. Другі вынік -- у студэнткі гэтага ж факультэта Галіны Цімошчанка -- 83 падняцці. Трэцяе прызавое месца падзялілі Аксана Кулагіна і Таццяна Сцепаненка з эканамічнага факультэта -- па 80 разоў.

Мужчыны мераліся сілай і майстэрствам у перацягванні каната. Пераможцай выйшла каманда матэматычнага факультэта. Наступныя прызавыя месцы дасталіся адпаведна гісторыка-юрыдычнаму факультэту і факультэту фізічнай культуры.

В.МАРЧАНКА,
наш спартыўны аглядальнік.

Вясёлы перапынак

МАЛАЯ СТУДЭНЦКАЯ ЭНЦЫКЛАПЕДЫЯ

♦ Маньяк -- студэнт, які хранічна хворы ненармальнай прагай да навукі.

♦ Мафія -- тайная арганізацыя спісвання /ТАС/.

♦ Навука -- вечныя пошукі адказу на пытанні: ці то я вучыўся, ці толькі праходзіў?

♦ Водпуск -- час, калі студэнт спіць колькі хоча, есць -- калі хоча.

♦ Піла -- інструмент грубай апрацоўкі; у вышэйшай школе сустракаецца рэдка: часцей сустракаецца сякера.

♦ Сімулянт -- выкладчык, які імкнецца пазбавіцца ад студэнтаў са словамі: "Няма больш сіл вас апытваць".

♦ Шчасце -- калі раніцою хочацца ісці на лекцыі, а пасля іх -- дадому.

*****

4-ГА КАСТРЫЧНІКА -- ДЗЕНЬ ДОНАРА

Вас будучь чакаць у медпункце універсітэта з 10 да 15 гадзін.

*****

Рэктарат, грамадскія арганізацыі універсітэта, калектыў філалагічнага факультэта выказваюць глыбокае спачуванне выкладчыку кафедры англійскай мовы **КУЛІКУ Мікалаю Іванавічу** з выпадку напаткаўшага яго гора -- смерці **БАЦЬКІ**.

Аўтары надрукаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць прыведзеных фактаў, цытат, эканамічных даных, асабістых імён, географічных назваў і іншай інфармацыі, а таксама за тое, каб у матэрыялах не ўтрымлівалася даных, якія не падлягаюць адкрытай публікацыі. Рэдакцыя можа друкаваць артыкулы ў парадку абмеркавання, не раздзяляючы пункту гледжання аўтара.

ЗАСНАВАЛЬНІК -- Гомельскі дзяржаўны універсітэт імя Ф.Скарыны.

Наш адрас: 246699, г. Гомель, вул. Савецкая, 104, пакой 1-18, тэл. 57-43-21.

Рэгістрацыйны № 221

Спонсары газеты -- НВП "Сучасныя тэхналогіі", прафком студэнтаў.

Газета набрана і звёрстана на настольна-выдавецкім комплексе ІВЦ ГДУ, аддрукавана на Гомельскай фабрыцы "Палесдрук", г.Гомель, вул.Савецкая, 1.

За няясны набор, верстку і памылкі фабрыка "Палесдрук" адказнасці не нясе.

Рэдактар

Ул.П. БАЛОГА

Аб'ём 1 друк. арк.

Тыраж 1.500 экз.

Заказ 551

Падпісана да друку 29.09.95.